

TRAINING CLUSTER COOPERATION AND PRELIMINARY RESULTS

Sultanov H E

Associate Professor of "Fine Arts" TVCHDPI

Marasulova I M,

Tashkent region, Chirchik State Pedagogical Institute, Senior Lecturer, Department of Fine Arts,

Yunusova K H

She is a teacher of the 29th comprehensive school of Bekabad district

xayitsultanov@gmail.com

Abstract

The article describes the activities of the Chirchik experience of cooperation of the educational cluster, designed to ensure continuity and continuity in the system of lifelong education.

The preliminary results of research and experimental work aimed at creating a system of scientific innovations, the implementation of innovative educational projects in the system of lifelong education will be analyzed.

Keywords:

Education cluster, integration, collaboration, continuing education, fine arts, circle, pedagogy.

ТАЪЛИМ КЛАСТЕРИ ҲАМКОРЛИГИ ВА ИЛК НАТИЖАЛАР

Султанов Х.Э.

ТВЧДПИ “Тасвирий санъат” кафедраси доценти

Марасулова И.М.,

Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti, “Тасвирий санъат” kafedrasida katta o'qituvchisi,

Юнусова К.Х.

Бекобод тумани 29-умумий ўртатаълим мактаби ўқитувчиси

xayitsultanov@gmail.com

Аннотация

Мақолада узлуксиз таълим тизимида узвийлик ва узлуксизликни таъминланишга хизмат қиладиган таълим кластери ҳамкорлигининг Чирчиқ тажрибаси фаолияти ёритилади.

Илмий янгиликлар, инновацион таълим лойиҳаларини узлуксиз таълим тизимида татбиқ этиб бориш тизими яратилишига қаратилган изланиш ва тажриба-синов ишларининг дастлабки натижалари таҳлил қилинади.

Калит сўзлар:

Таълим кластери, интеграция, ўзаро ҳамкорлик, узлуксиз таълим, тасвирий санъат, тўғарак, педагогика.

Аннотация

В статье описывается деятельность Чирчикского опыта сотрудничества образовательного кластера, призванного обеспечить преемственность и непрерывность в системе непрерывного образования.

Будут проанализированы предварительные результаты научно-исследовательских и экспериментальных работ, направленных на создание системы научных инноваций, реализацию инновационных образовательных проектов в системе непрерывного образования.

Ключевые слова:

Образовательный кластер, интеграция, сотрудничество, непрерывное образование, изобразительное искусство, кружок, педагогика.

Ҳозир бутун жаҳон бўйлаб рўй бераётган ижтимоий-иқтисодий ўзгаришлар замонавий мутахассислардан ижодий қарорлар қабул қилишда мустақиллик ва тезкорлик малакаларига эга бўлишни талаб қилади. Бунинг устига барча соҳаларда дастурлар кундан-кун янги маълумотлар билан тўйиниб бормоқда. Фан ва таълимнинг ишлаб чиқариш билан уйғунлиги барча соҳаларда тараққиёт шарти ҳисобланади. Ривожланган дунё мамлакатларида ушбу тизимдаги хорижий тажрибалар бунинг аниқ исботи бўлиб турибди. Бу борада табиийки, фан, таълим ва ишлаб чиқаришнинг интеграцияси муҳим ва долзарб вазифа ҳисобланади. Бу эса ўз-ўзидан инновацион кластерга йўл очиб беради.

“Кластер тизимининг мамлакатимизда кенг жорий этилаётгани Президентимизнинг элни фаровон, халқни бой қилувчи инновацион ғояларидан бири сифатида тарихга кирмоқда. Ҳозирги кунда Тошкент вилояти таълим тизимида шундай янги механизм яратилиши ҳаётий заруратга айландики, унда таълим турлари ўртасида ўзаро назорат ҳам, рақобат ҳам, манфаатларнинг қондирилиши ҳам таъминланиши зарур¹.

Мана шу вазифалардан келиб чиққан ҳолда Тошкент вилояти Чирчиқ давлат педагогика институти ўзининг асосий стратегик йўналиши сифатида шу муаммоларнинг илмий-назарий ва амалий ечимини топишни мақсад қилиб олди. Институтда бу борада педагогик таълим инновацион кластерининг илмий-назарий асосларини яратиш ва уни амалиётга татбиқ этиш механизмлари ишлаб чиқилмоқда. Таълим субъектларининг салоҳиятидан унумли фойдаланиш, таълим, фан ва ишлаб чиқариш интеграциясини кучайтириш, ўзаро назорат тамойилига асосан иш юритишни назарда тутати²ган Педагогик таълим кластери инновацион лойиҳаси ҳозирда Чирчиқ тажрибаси сифатида оммалашиб бормоқда.

Ушбу лойиҳанинг асосий вазифаси узлуксиз таълим тизимининг барча бўғинлари ўртасида ўзаро ҳамкорлик алоқаларини йўлга қўйиш орқали ҳамжиҳатликда тизимдаги мавжуд муаммолар ечимини топиш, уни амалиётга татбиқ этиш механизмини яратишдан иборат. Бу ҳамкорлик орқали мана бир неча йилдирки, Педагогик таълим инновацион кластери йўналишида олиб борилаётган илмий тадқиқот ишларининг ОТМ ва умумтаълим мактаблари ўқитувчилари ҳамкорлигида тажриба-синовлар ишлари амалга ошириб келинмоқда.

Ўқитувчи И.М. Марасулова бошчилигида ўша ҳудудда яшайдиган бир гуруҳ талабалар 2020 йил 18 январь куни Тошкент вилояти, Бекобод тумани 29- умумтаълим мактаби, 18 февраль куни Пискент тумани 22-мактабда “Педагогик таълим инновацион кластери” ҳамкорлигини тарғиб қилиш, кенгайтириш, мактабларда иқтидорли ёшларни кашф этиш, ўқувчиларнинг санъатга қизиқишларни ошириш мақсадида ўқувчилар билан учрашуви ташкил этилди. И. Марасулованинг “Шарқ шаҳарларини режалаштириш” мавзусида 7 а.б.синфлардаги тасвирий санъат дарсида мастер-класс очик дарси, иқтидорли талабалар: М. Абдувоитова, Р. Қудратиллаевларнинг ижодий кўргазмаси, Ж. Жуманов ҳамда М. Ҳамидоваларнинг маҳорат дарслари ўтказилди. Шунингдек, касбга йўналтириш мақсадида юқори (10 а.б. 11 а.б) синф битирувчилари билан учрашув ўтказилди.

Институт фаолиятдан видео лавҳа намоиш этилди. Мактаб фаоллари залида иқтидорли талабаларимизнинг тасвирий ва амалий санъатдан яратган ижодий ишлари кўргазмаси ташкил этилди. Д.Бердиев, Ж.Жумаев, М. Ҳамидова портретлар ишлаб маҳорат дарслари қилиб беришди. Чизилган портретлар муаллифлар томонидан эсдалик сифатида уларга

¹ Султанов Х.Э. Узлуксиз таълим тизимида педагогик таълим инновацион кластернинг зарурияти /“Замонавий таълим” илмий-оммабоп журнали// № 8, 2020. -16- 23 б.

² Ғ. Мухамедов. Педагогик таълимда Чирчиқ тажрибаси /Янги Ўзбекистон ижтимоий-сиёсий газета// №48 (304), 2021 йил 7 март, -5 б.

берилди. “Ёғоч ўймакор-уста рассом” тўгараги раҳбари ёрдамчиси К.Карабаев ва 2 курс талабаси У.Каримжонов томонидан ёғоч буюмларига нақш ўйиш, махсус сиртки 2 курс талабаси К.Юнусова томонидан лойда майда пластик ҳайкаллар яшаш, 1 курс талабаси Ш.Шохназаров ва Р. Қудратуллаев томонидан буюмларга миниатюра ишлаш бўйича мастер-класслар намоиш этилди.

- Талабалар: Мактаб жамоаси ва ўқувчиларга ЧДПнинг асосий стратегик ғояси бўлган Педагогик таълим инновацион кластерининг асосий мазмуни, мақсади ҳақида маълумотлар берилиб, шартнома бўйича “мактаб лабораториялари”да олиб борилаётган ишлар тақдироти намоиш этилди. Ўқувчиларнинг тасвирий санъат ва декоратив амалий санъатдан билимларини синаб кўриш учун сўровнома ўтказилди.

Кафедрада талабалар томонидан тасвирий санъат ва чизмачилик фанларидан ўқувчилар учун босқичма-босқичликда бажарилган графика, рангтасвир ишлари, ясси ва ҳажмли геометрик жисмлардан иборат кўргазмали қуроллар тайёрланиши йўлга қўйилган. Бундай кўргазмали қуроллар, болалар учун расмлар китоблар, фанга оид адабиётлар кафедра жамоаси томонидан мактаб фан ўқитувчисига методик ёрдам учун етказиб берилмоқда. Кафедрада ташкил этилган тўғаракларда нафақат тасвирий санъат ва чизмачилик фанлари, балким, адабиёт, тарих, математика, физика, геометрия, география, ботаника, табиатшунослик ва жисмоний тарбия бўйича ҳам кўргазмали қуроллар тайёрлаш имконияти мавжуд. Ушбу тўғаракларда фақат талабалар эмас, мактаб ўқувчилари ҳам фаол қатнашиб келишади. Назарий билимларни амалиёт билан боғлаш механизми сифатида ташкиллаштирилган ушбу жараёни таълим кластерининг яққол кўриниши деб ҳисоблаш мумкин.

Ўқув жараёнини амалиёт билан боғлаш аниқса амалий санъат ва унга қарашли мини тўғаракларда самарали натижаларга эришилаётганлигини эътироф этиш керак деб ўйлаймиз. Кафедрада ҳозирги кунда 4 та лойиҳа бўйича ишлар олиб борилаётган. Улардан биттаси Амалий санъат йўналишида бўлиб, “Моҳир қўллар” тўғарагининг “Билим, ҳаракат, натижа” лойиҳа гуруҳи раҳбари И.М. Марасулова, ёрдамчиси Бекабод тумани 29-мактаб ўқитувчиси К.Х. Юнусова, Ф. Мустафоқулова, талабалар: З. Нодирова, Н. Маърифхўжаева, М. Маматқуловалар иш олиб боришади.

Ўзаро алоқаларини йўлга қўйиш орқали мактабларда кафедрада ташкил этилган тўғаракларнинг филиаллари ташкил этила бошланди. Яқин ҳамкорлик асосида тўғарак дастурлари тузилди. Институт профессор-ўқитувчилари мактаб ўқитувчиларга ҳар томонлама методик ёрдам кўрсатиб, кафедра талабалари томонидан яратилган тасвирий санъат ва чизмачилик фанлари бўйича кўргазмали қуроллар билан таъминлашди. Профессор-ўқитувчилар ва иқтидорли талабалардан иборат Ишчи гуруҳ қўллаб-қувватлаш мактабларда семинар-тренинглар уюштириб маҳорат дарслари ўтиб беришди. Талабаларимиз чекка ҳудудлардаги мактабларда дарс ўтиш жараёнини таҳлил қилиб, ижодий ишларидан кўргазмалар ташкил этишди, мактаб ўқувчилари ўртасида танловлар ўтказишда мактаб жамоасига яқиндан ёрдам беришди. Кафедра профессор-ўқитувчилари ва иқтидорли талабалар мактаб ўқувчиларини турли танловлар ва фан олимпиадаларига тайёрлашда қўмаклашдилар. Натижада турли кўрсаткичлар бўйича ижобий ўзгаришлар кузатилди. Бекабод тумани 29-умумтаълим мактабида ЧДП Тасвирий санъат кафедраси билан ПТИК ҳамкорлиги доирасида шартнома тузилиб, яқин алоқалар ўрнатилгандан кейин ўқувчилардаги тасвирий санъат ва чизмачилик фанларига нисбатан қизиқишлари ортди. Тасвирий санъат кафедраси катта ўқитувчиси И.М. Марасулова ҳамда ушбу мактабнинг ёш ўқитувчиси К. Юнусовалар “Устоз-шогирд” тамойили бўйича ишлаб, ўзаро ҳамкорликда рамзий маънодаги таълим кластери занжирини яратишди. 29-мактаб ўқитувчиси Камола Юнусова институт кенгашидаги кластер ҳисоботларида Тасвирий санъат кафедраси билан ўзаро ҳамкорлик доирасида олиб борилаётган амалий ишлар бўйича ўз ҳисоботлари билан қатнашиб келади. И. Марасулова институтда ташкил этилган ишчи гуруҳ раҳбари сифатида кафедра профессор-ўқитувчилари ва талабалари билан биргаликда мактабга бориб, у ердаги ўқув жараёнига таалуқли муаммоларни ҳал қилишда қўмаклашади. Мактаб ўқувчилари институтга бориб у ердаги шарт-шароитлар билан

танишиб, ўқув машғулотилари ҳамда тўгарак машғулотиларида тўғридан-тўғри иштирок этишади. Тасвирий санъат кафедраси профессор-ўқитувчилари мактаб ўқувчилари билан турли мавзуларда суҳбатлашиб, келажақда касб танлаш бўйича ўз маслаҳатларини беришади. Бундай учрашув 1 йилда 3 мартагача ташкил этилди. 2020 йилгача чизмачиликдан ҳеч ким олимпиададан кучли ўнналикка кирмаган эди. Биргаликдаги саъйи-ҳаракатлар натижасида турли ижодий танловлар ва маънавий тадбирларда ўқувчиларнинг фаоллашганини кузатиш мумкин. 2020 йилда биринчи марта мактаб ўқувчиларидан Нурматова Феруза фан олимпиадасида 3-ўрини олди, яна бир нафар ўқувчи Кенжаев Хасанбой кучли ўнналикка кирди. 19 февралда бўлиб ўтган Истеъдод 2021 кўрик танловида майда пластика тўгараги раҳбари Юнусова Камола 3 ўрини эгаллаган бўлса, ўқувчилардан Юнусова Муштарий эса 2-ўрини эгаллади. Бир йилда 1 марта ўтказиладиган бу кўрик танловнинг шартини чиқинди нарсалардан ажойиб сувенир ёки рўзгор учун керакли бирон буюм яратиш ва бу яратилган нарса аввал такрорланмаган бўлиши лозим. Нурматова Феруза, Жўрабоева Райхона, Ахмадова Сайёралар эса бирданига 3-ўрини эгаллади.

Хулоса қилиб айтганда таълим кластери ҳамкорлиги орқали ўзаро алоқа, қарама-қарши таъсир қилиш узлуксиз таълим тизимида узвийлик ва узлуксизликни таъминланишига хизмат қилади. Бунда барча субъектлар бир мақсад йўлида ҳамжиҳатликда ҳаракат қилиб, вазифасини сидқидилан бажариши натижасида таълим сифати кўтарилади, жамиятда ўқитувчи касбининг мавқеи ошади.

Тасвирий санъат соҳасидаги илмий янгиликлар, инновацион таълим лойиҳаларини узлуксиз таълим тизимига татбиқ этиб бориш тизими яратилади. Умумтаълим мактабларида мавжуд шарт-шароитлардан келиб чиққан ҳолда, амалий тақлифлар ишлаб чиқилади.

Изланиш ва тажриба-синов ишларининг дастлабки натижалари ушбу лойиҳа истиқболли эканини кўрсатмоқда. Чирчиқ тажрибаси сифатида уни Республикамиз таълим тизимига оммалаштириш, шубҳасиз, педагогик таълимда ўзининг ижобий натижасини беради деб ўйлаймиз.

ИСТЕЪДОД 2021 танлови ғолиблари

Фойдаланилган Адабиётлар

1. Султанов Х.Э. Узлуксиз таълим тизимида педагогик таълим инновацион кластернинг зарурияти /“Замонавий таълим” илмий-амалий оммабоп журнали// № 8, 2020. -16- 23 б.
2. Ғ. Мухамедов. Педагогик таълимда Чирчиқ тажрибаси /Янги Ўзбекистон ижтимоий-сиёсий газета// №48 (304), 2021 йил 7 март, -5 б.
3. Султанов Х.Э. Педагогик инновацион кластер ҳамкорлигида илмий-амалий семинарларнинг аҳамияти /МУҒАЛЛИМ ҲАМ ЎЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИЎ илимий-методикалық журнал. №4// -2020: Б.-78-85;
4. Байметов Б.Б., Султанов Х.Э. Узлуксиз таълимда “Педагогик таълим инновацион кластер” технологияларини жорий этишнинг аҳамияти/ Халқ таълими илмий-методик журнали. №1// -2020: Б.-102;
5. Султанов Х. Э., Худайбердиев П. У., Собиров С. Т. “Непрерывное образование в Узбекистане как требование времени” 386 Педагогика «Молодой учёный» . № 4 (138) . Январь, 2017.
6. Султанов Х.Э. Узлуксиз таълим тизимида ўқувчиларнинг ижодий қобилиятларини ривожлантириш (тасвирий санъат дарслари мисолида). //“Замонавий таълим” илмий-оммабоп журнали, №4, 2016. -14 б;
7. Султанов Х.Э. Талабаларни касбий фаолиятга тайёрлашда кўргазма ва танловларнинг ўрни / ПЕДАГОГИКА илмий назарий ва методик журнал// Т.; -2016. №1. -113 118 б.;
8. Султанов Х.Э., Собиров С., Анқабоев Р. “Ёш мусаввир тўғараги” Услубий қўлланма / Низомий номидаги ТДПУ/, Т-2016 64 б.